

Rekabet Politikası ve Rekabet Gücü

Kürşat Ünlüsoy
Başkan Yardımcısı
Rekabet Kurumu

Rekabet Zirvesi
İstanbul
31/10/2017

Sunum Planı

- Giriş
- Kurumsal Çerçeve
- Rekabet Kurumu Uygulaması: Tespit ve Öneriler
- Sonuç

Giriş

Giriş

- Bir kamu politikası olarak rekabet politikası şu unsurları nasıl etkiler?
  - firmaların rekabet gücü
  - ülkenin uluslararası alandaki rekabet gücü
- Makro politikalar ile mikro politikaların bir arada ele alınması çok önemli (Dünya Ekonomik Forumu)

Kurumsal Çerçeve

Kurumsal Çerçeve

- Ulusal rekabet gücü: mukayeseli üstünlük (*comparative advantage*)
- Peki kamu politikalarının ve kurumsal yapılanmanın bu farklıdaki rolü nedir?
- Michael Porter (*The Competitive Advantage of Nations*):
  - firma seviyesindeki insana dayalı (*man-made*) çabalar
  - İnovasyon ve regülasyon kurumları ilişkisi

Kurumsal Çerçeve

- Etkin ve esnek bir düzenleyici çerçeve:
  - kaynak etkinsizliklerinin var olduğu alanların tespiti için sinyal sağlama
  - bilgi ve verinin yayılması ile şirketlerin farkındalığını artırma
  - belirsizlikleri ortadan kaldırarak yatırımların geri dönüşünü güvence altına alma
  - bir çeşit harici baskı görevi görme
  - yerleşik şirketlerin aşırı avantajlı olmaması için piyasa alanını “düzleştirme”

Kurumsal Çerçeve

- İnovasyon gerçekten “her derde deva” olabilir ancak bu sağlıklı bir düzenleyici çerçeve (rekabet hukuku da buna dahil) olmadan işlemeyecektir
- Modeldeki varsayımlardan biri:
  - düzenleyici kurumların piyasa başarısızlıklarını düzeltebilecek, ıslah edebilecek pozisyonda buldukları

Kurumsal Çerçeve

- Ekonomi sınıflandırması:
  - Liberal İleri Ekonomiler (Örn. ABD, Birleşik Krallık)
  - Koordine Piyasa Ekonomileri (Örn. Almanya)
  - Karma Piyasa Ekonomileri (Örn. Türkiye gibi yükselen ekonomiler)
- Ayrımın en temelinde özel sektörün nasıl organize olduğu yer almakta

Kurumsal Çerçeve

- Her bir grup için esas olan soru:
  - *“Ekonomik büyüme; devlet, kurumlar, şirketler ve tüketiciler arasındaki bir koordinasyon problemidir. Devlet bu koordinasyon problemini nasıl çözer?”*
- Ayırıcı dört unsur:
  - birer sosyalleştirme aracı olarak kurumları
  - güç
  - yaptırım ve teşvikler matrisi
  - stratejik etkileşimler

Kurumsal Çerçeve

- Özetle; bilgi ve veriyi piyasa aktörlerine sunan, piyasa izlemesi yapan ve gerektiğinde yaptırım uygulayan kurumların varlığı sayesinde gerek riskler gerekse de kazanımlar hakkaniyetli dağıtılmakta ve deyim yerindeyse bir “verimli döngü” (*virtuous cycle*) yaratılabilmekte

Kurumsal Çerçeve

- Kurumların, özellikle bağımsız düzenleyici kurumların varsayımdaki kapasiteye erişmesinin önündeki engel nedir?
  - Düzenleyici kurumların bağımsızlığı
  - Bağımsızlığın öne çıkmasındaki nedenler:
    - öncelikle bağımsızlık olmadan kurum kararlarının anlam ifade etmeyeceği argümanı
    - bağımsızlığın performansa göre daha kolay ölçülebilir bir değer olması
    - kurumların bağımsızlığı bir meşruiyet kaynağı olarak görmeleri

Kurumsal Çerçeve

- Rekabet Kurumları gibi kurumlara bağımsızlık verilmesinin ana sebepleri:
  - politika güvenilirliği (*policy credibility*)
  - politika karmaşıklığı (*policy complexity*)
  - siyasi belirsizlik (*political uncertainty*)

Kurumsal Çerçeve

- Düzenleyici kurumların, özellikle rekabet kurumlarının “sihirli değnek” gibi görülmesi
- Bağımsızlığın ötesinde esas meşruiyet ve başarı kaynakları:
  - yeterlik/kabiliyet (*competence*)
  - hesap verebilirlik (*accountability*)

Kurumsal Çerçeve

- Özetle;
  - kurumlarımızın ekonomilerimizdeki koordinasyon problemini çözmesi ve uluslararası rekabet gücünü artırması için yalnızca bağımsızlık yetmemekte, daha da önemlisi kabiliyetli, hesap veren, şeffaf kurumsal yapılanmaya ve zihniyete sahip olmaları gerekmektedir
  - Esas mesele kurumlarca yaratılan niteliksel çıktılar

Rekabet Kurumu Uygulaması Işığında Tespit ve Öneriler

RK Uygulaması Işığında Tespit ve Öneriler

- Kurumumuz piyasa aksaklıkları ile pek çok kamu politikasını ilgilendiren gıda ve enerji gibi sektörlerde son dönemde gerek hukuki uygulamaları (*enforcement*) gerekse de rekabet savunuculuğu vasıtasıyla *soft power* kullanarak ekonomik koordinasyon problemlerini çözmeye çalışmakta

RK Uygulaması Işığında Tespit ve Öneriler

- Çoğu zaman saf rekabet hukuku uygulaması yapısal problemlerin var olduğu problemleri çözmek için yeterli olmuyor
- Çoğu zaman yükselen ekonomiler ile ileri ekonomiler arasındaki teknolojik/inovatif aranın daralmaması ve küreselleşmenin mevcut yapısında sanki bu daralmanın hiç gerçekleşmeyeceği kötümserliği (*original sin*)

RK Uygulaması Işığında Tespit ve Öneriler

- Kurumsal gücü ve araçları bu tür bir kötümserliğe mahal vermeden en yaratıcı çözümleri ortaya koyarak kullanmaya çalışmak önemli
- Bugün bilgi ve iletişim sektöründeki yeniliklerin pek çok sektöre nüfuz etmesi ve hatta pek çok sektörü dönüşüme uğratması ile kurumların ve araçların “obsolete” (köhne, metruk, demode) olma riski ortaya çıkmakta

RK Uygulaması Işığında Tespit ve Öneriler

- Bunun için Kurum olarak tüm dünyada yaşanan dijitalleşmeye ayak uydurmaya çalışıyoruz
- Ulusal ve uluslararası düzeydeki işbirliklerinin önemi

RK Uygulaması Işığında Tespit ve Öneriler

- Stratejik etkileşimin önemi:
  - Kurumların stratejik davranmasından ne anlıyoruz?
    - Düşünme, müzakere etme, ekonomideki koordinasyon problemlerini çözmek/aşmak için çaba harcama (deliberation)
- Gerek ulusal boyutta gerekse de bölgesel/uluslararası boyutta bu tür fırsatları yakalamak, yaratmak ve kullanmak son derece önemli

RK Uygulaması Işığında Tespit ve Öneriler

- Rekabet Kurumu sektör ayrımı olmaksızın piyasa olan her yerde faaldir
- Ancak saf teknik analizle herhangi bir piyasada tüketici refahı analizi yapmak son derece zor hale gelmiştir

RK Uygulaması Işığında Tespit ve Öneriler

- Pek çok alanda rekabet politikası gibi ilk bakışta son derece teknik rasyoneli olan politikalar bile çoğu zaman uzun vadede arzu edilen refah ortamını sağlamada tek başına anlamsız kalmakta

RK Uygulaması Işığında Tespit ve Öneriler

- Ülkelerin gerek kendi bölgelerinde gerekse de küreselleşen dünyada çevre, ticaret politikası dışsallıkları
- Ulusal ve uluslararası alanda politikaların ve kurumların birbiriyle iletişim ve işbirliği halinde olması son derece önemli

RK Uygulaması Işığında Tespit ve Öneriler

- Dolayısıyla;
  - Rekabet Kurumu, hem diğer ekonomik kurumlar ve ilgili sektörleri ilgilendiren kamu politikalarında faal olan kurumlarla hem de uluslararası alandaki akranlarıyla sık iletişim ve işbirliği halinde olmaya özen göstermekte
  - *ICN, WTO, UNCTAD* ve *Eurasian Economic Network* gibi uluslararası kurumları rekabet rejiminin gelişmesi için önemli görmekteyiz

Sonuç

Sonuç

- Kurumumuz ve sosyal politikadan kur politikasına kadar pek çok politika ve kurum, gerek yerel gerek dış pek çok aktör ve politika; enerji gibi, insan kaynağı gibi, inovasyon gibi büyüme ve kalkınmanın temelindeki alanlar üzerinde etki sahibi

Sonuç

- Dolayısıyla ekonomik büyüme ve kalkınma gerçekten de bir koordinasyon meselesi
- Rekabet Kurumu olarak her ölçekte bu koordinasyonu en mükemmel şekilde yerine getirmek için var olmaya ve çaba göstermeye devam edeceğiz

İLGİ VE SABRINIZ İÇİN TEŞEKKÜRLER...

Kürşat Ünlüsoy

✉ kunlusoy@rekabet.gov.tr

☎ (90) 312-291 40 32